

פרשת וישלח תשס"ט

רש"י

כז) כי עלה השחר - וצריך אני לומר שירה ביום :
ברכתני - הודה לי על הברכות שברכני אבי, שעשו מערער עליהם :

כח) ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקב : (כט) ויאמר לא יעקב ויאמר עוד שמך כי אם ישאל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל : (ל) וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אותו שם : (לא) ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי : (לב) ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע על רכז :

בראשית פרק לג

יז) ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת על בן קרא שם המקום סכות : ס (יח) ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבאו מפדן ארם ויחן את פני העיר : (יט) ויקח את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו מיד בני חמור אבי שכם במאה קשיטה : (כ) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל :

בראשית פרק לא

לג) ויבא לבן באהל יעקב ובאהל לאה ובאהל שתי האמהות ולא מצא ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל : (לד) ורחל לקחה את התרפים ותשמש בכר הגמל ותשב עליהם וימשש לבן את כל האהל ולא מצא : (לה) ותאמר אל אביה אל יחר בעיני אדני כי לוא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי ויחפש ולא מצא את התרפים :

בראשית פרק לג

ב) וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשנה ואת ילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים :

רש"י

ואת לאה וילדיה אחרונים - אחרון אחרון חביב :

Rembrandt, *Jacob Wrestling with the Angel* (c. 1659).

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

שמות פרק יד

(טו) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעַק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ: (טז) וְאַתָּה הֲרַם אֶת מִטְדְּךָ וַיִּטָּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבִקְעָהוּ וַיָּבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבֶּשֶׁה: (יז) וְאַנִּי הֲנִי מְחַזֵּק אֶת לֵב מִצְרַיִם וַיָּבֵאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאַכְבְּדָה בַּפְּרָעָה וּבְכָל חִילוֹ בְּרַכְבוֹ וּבַפְּרָשָׁיו: (יח) וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְקֹנֶק בְּהַפְּבֹדִי בַּפְּרָעָה בְּרַכְבוֹ וּבַפְּרָשָׁיו: (יט) וַיִּסַּע מֶלֶאֶךְ הָאֱלֹהִים הַהֲלִיךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עֲמוּד הָעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם: (כ) וַיָּבֵא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעָנָן

רש"י
(טו) **מה תצעק אלי** - למדנו שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתונין בצרה. דבר אחר מה תצעק אלי עלי הדבר תלוי ולא עליך, כמו שנאמר להלך (ישעיה מה יא) על בני ועל פועל ידי תצוני: **דבר אל בני ישראל ויסעו** - אין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים:

והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה: (כא) וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְקֹנֶק אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כֹּל הַלַּיְלָה וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לְחֲרָבָה וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם: (כב) וַיָּבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבֶּשֶׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חֲמָה מִימִינָם וּמִשְׁמָאלָם: (כג) וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֵאוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל סוּס פְּרָעָה רִכְבוֹ וּפְרָשָׁיו אֶל תּוֹךְ הַיָּם: (כד) וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיִּשְׁקֹף יְקֹנֶק אֶל מַחֲנֵה מִצְרַיִם בַּעֲמוּד אֵשׁ וַעָנָן וַיְהִי אֶת מַחֲנֵה מִצְרַיִם:

(כה) וַיִּסַּר אֶת אַפֵּן מִרְקַבְתֵּי וַיִּנְהַגְהוּ בַּכַּבֵּדֶת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְקֹנֶק נִלְחַם לָהֶם בַּמִּצְרַיִם: פ

(כו) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה נָטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם עַל מִצְרַיִם עַל רִכְבוֹ וְעַל פְּרָשָׁיו: (כז) וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיִּשָּׁב הַיָּם לִפְנוֹת בִּקְרֹל לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסוּם לְקִרְיָתוֹ וַיִּנְעַר יְקֹנֶק אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם: (כח) וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת הַרְּכָב וְאֶת הַפְּרָשִׁים לְכָל חִיל פְּרָעָה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד: (כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַּיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֲמָה מִימִינָם וּמִשְׁמָאלָם: (ל) וַיּוֹשַׁע יְקֹנֶק בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שַׁפַּת הַיָּם: (לא) וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹנֶק בַּמִּצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יְקֹנֶק וַיִּאֲמִינוּ בִּיקְנֹק וּבַמֹּשֶׁה עַבְדּוֹ:

שמות פרק טו

(א) אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִיקְנֹק וַיֹּאמְרוּ לְאִמְרָה אֲשִׁירָה לִיקְנֹק כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרִכְבוֹ רָמָה בַּיָּם:

רש"י
אז ישיר משה - אז כשראה הנס עלה בלבו שישיר שירה, וכן (יהושע י יב) אז ידבר יהושע, וכן (מלכים א' ז ח) ובית יעשה לבת פרעה, חשב בלבו שיעשה לה, אף כאן ישיר, אמר לו לבו שישיר, וכן

עשה, ויאמרו לאמר אשירה לה'. וכן ביהושע, כשראה הנס אמר לו לבו שידבר וכן עשה (יהושע י יב) ויאמר לעיני ישראל, וכן שירת הבאר שפתח בה (במדבר כא יז) אז ישיר ישראל, פירש אחריו עלי באר ענו לה. (מלכים יא ז) אז יבנה שלמה במה, פירשו בו חכמי ישראל שבקש לבנות ולא בנה. למדנו שהיו"ד על שם המחשבה נאמרה, זהו ליישב פשוטו. אבל מדרשו אמרו רבותינו זכרונם לברכה, מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה, וכן בכולן חוץ משל שלמה, שפירשוהו, בקש לבנות ולא בנה. ואין לומר וליישב הלשון הזה כשאר דברים הנכתבים בלשון עתיד והן מיד, כגון (איוב א ה) ככה יעשה איוב, (במדבר ט כג) על פי ה' יחנו, (שם כ) ויש אשר יהיה הענן, לפי שהן דבר ההווה תמיד, ונופל בו בין לשון עתיד בין לשון עבר, אבל זה שלא היה אלא לשעה אינו יכול ליישבו בלשון הזה: **כי גאה גאה** - שנתגאה על כל גאה כתרגומו. דבר אחר בא הכפל לומר שעשה דבר שאי אפשר לבשר ודם לעשות, כשהוא נלחם בחבירו ומתגבר עליו מפילו מן הסוס וכאן סוס ורוכבו רמה בים וכל שאי אפשר לעשות על ידי זולתו נופל בו לשון גאות, כמו (ישעיהו יב ה) כי גאות עשה, וכן כל השירה תמצא כפולה (פסוק ב) עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה (פסוק ג) ה' איש מלחמה ה' שמו, וכן כולם. דבר אחר כי גאה גאה על כל השירות, וכל מה שאקלס בו עוד יש בו תוספת, ולא כמדת מלך בשר ודם שמקלסין אותו ואין בו: **סוס ורכבו** - שניהם קשורין זה בזה והמים מעלין אותם לרום ומורידין אותם לעומק ואינן נפרדין: **רמה** - השליך וכן (דניאל ג ו) יתרמא לגוא אתון נורא. ומדרש אגדה כתוב אחד אומר רמה, וכתוב אחד אומר (פסוק ד) ירה, מלמד שהיו עולין לרום ויורדין לתהום, כמו (איוב לח ו) מי ירה אבן פנתה, מלמעלה למטה:

שמות פרק טו

(יז) תְּבַאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בְּהַר נְחֻלְתֶּךָ מִכּוֹן לְשִׁבְתֶּךָ
פְּעֻלְתֶּךָ יִקְנֶךָ מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנֵנוּ יְדִיד:

רש"י

(יז) **תבאמו** - נתנבא משה שלא יכנס לארץ לכה
לא נאמר תביאנו: **מכון לשבתך** - מקדש של מטה
מכוון כנגד כסא של מעלה אשר פעלת: **מקדש** -

הטעם עליו זקף גדול להפרידו מתיבת השם שלאחריו המקדש אשר כוננו ידיך ה'. חביב בית המקדש
שהעולם נברא ביד אחת, שנאמר (ישעיהו מח יג) אף ידי יסדה ארץ, ומקדש בשתי ידים. ואימתי יבנה
בשתי ידים, בזמן שהי' ימלוך לעולם ועד, לעתיד לבא שכל המלוכה שלו:

בראשית רבה - פרשה עח

[א] ויאמר שלחני כי עלה השחר, כתיב (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, א"ר שמעון בר אבא על
שאתה מחדשנו בכל בקר ובקר אנו יודעים שאמונתך רבה להחיות לנו את המתים, אמר רבי
אלכסנדר ממה שאתה מחדשנו בבוקרן של מלכיות אנו יודעים שאמונתך רבה לגאלנו, ר' חלבו בשם
ר' שמואל בר נחמן אמר לעולם אין כת של מעלה מקלסת ושונה אלא בכל יום בורא הקב"ה כת של
מלאכים חדשה והן אומרים שירה חדשה לפניו והולכין להם, א"ר ברכיה השבתי את ר' חלבו והא
כתיב ויאמר שלחני כי עלה השחר והגיע זמני לומר שירה, אמר לי חנוקא סברת למחנקני אמרית מה
הוא דין דכתיב ויאמר שלחני כי עלה השחר, אמר לי זה מיכאל וגבריאל שהן שרים של מעלה דכולא
מתחלפין ואינון לא מתחלפין, אנדריינוס שחיק טמיא שאל את ר' יהושע בן חנניה א"ל אתם אומרים
אין כת של מעלה מקלסת ושונה אלא בכל יום ויום הקב"ה בורא כת של מלאכים חדשים והן אומרים
שירה לפניו והולכין להן א"ל הין א"ל ולאן אינון אזלין אמר מן הן דאיתברין א"ל ומן אן הן
איתברין א"ל מן נהר דינור, א"ל ומה עסק דנהר דינור א"ל כהדין ירדנא דלא פסיק לא ביממא ולא
בליליא, א"ל ומן אן הוא אתי א"ל מן זיעתהון דחייתא דאינון מזיעין מן טעינון כורסיא דהקב"ה, א"ל
סונקתדרון שלו והא הדין ירדנא מהלך ביממא ולית הוא מהלך בליליא, אמר נטר הוינא בבית פעור
כמה דהוה מהלך ביממא מהלך בליליא, ר' מאיר ור' יהודה ור' שמעון, ר' מאיר אומר מי גדול השומר
או הנשמר מן מה דכתיב (תהלים צא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך, הוי הנשמר גדול מן השומר, ר'
יהודה אומר מי גדול הנושא או הנישא, מן מה דכתיב (שם /תהלים צ"א/) על כפים ישאונך, הוי הנישא
גדול מן הנושא, רבי שמעון אמר מן מה דכתיב ויאמר שלחני הוי המשלח גדול מן המשתלח.

[ב] ויאמר שלחני שהגיע זמן קילוסי לקלס להקב"ה, אמר לו יקלסו חביריך אמר לו איני יכול למחר
אני בא לקלס והן אומרין לי כשם שלא קילסת אתמול כך אין אתה מקלס היום, אמר שייצא סייבת
לא אשלחך כי אם ברכתני, אמר לו אותן המלאכים שבאו אצל אברהם לא פירשו ממנו אלא בברכה,
אמר לו אותן נשתלחו על מנת כך אבל אני לא נשתלחתי לכך, אמר לו שייצת סייבת לא אשלחך, ר' לוי
בשם ר' שמואל בר נחמן אמר אמרו לו מלאכי השרת על ידי שגלו מסטורין של הקב"ה נדחו ממחיצתן
מאה ול"ח שנה, אשמע לך ואדחה ממחיצתי, אמר שייצת סייבת לא אשלחך כי אם ברכתני, א"ר הונא
בסוף אמר אני מגלה לו אם אומר לי הקב"ה למה גלית לו אני אומר לפניו רבונו של עולם נביאיך
גוזרין גזירות ואין אתה מבטל גזירתן ואני הייתי יכול לבטל גזירתם, אמר לו עתיד הוא להגלות עליך
בבית אל ולהחליף את שמך ואני עומד שם, הה"ד (הושע יב) בית אל ימצאנו ושם ידבר עמנו, עמד אין
כתיב כאן אלא ושם ידבר עמנו.

Attendees of the Parsha Shiur, and students of Rabbi Brovender's from throughout the years, are invited to join us for a special Chanuka reception on Thursday, December 25 at 6:30pm - for food and music - to be followed by the weekly shiur in its normal slot of 8pm, at Ohel Nechama, 3 Chopin Street, Jerusalem. This will be a "real world" gathering for WebYeshiva students and teachers, as well as a chance for Rabbi Brovender to meet with students - including those of the Thursday night shiur (especially if you listen to the recordings and will be visiting from outside Jerusalem or from abroad that week).

Please RSVP to office@webyeshiva.org